

Необхідно зазначити, що на сьогодні застосування приватизаційних програм обслуговування державного боргу в Україні є малоефективним, оскільки більшість підприємств, які перебували у державній власності є приватизованими.

Одним із механізмів управління державним боргом є випуск облігацій внутрішньої державної позики. При цьому попит на ОВДП розширюють за допомогою таких інструментів:

- у Великобританії – короткострокові облігації держави для великих підприємств;
- у США – федеральні і муніципальні облігації, ощадні бони (неринкові облігації, що поширюються серед фізичних осіб).

Проте, в Україні існує ряд проблем, які унеможливають застосування зазначеного методу управління державним боргом, а саме: нерозвиненість фондового ринку, обмеження попиту на облігації внутрішньої державної позики, нестабільність законодавства.

Ініціативна реструктуризація державного боргу України, зокрема призупинення нарахування відсотків і здійснення платежів на його обслуговування, дасть можливість державі вивільнити понад 70 млрд. грн. на рік та спрямувати вказані кошти на проведення структурних економічних реформ, масштабне відродження національної економіки, забезпечення обороноздатності держави та соціально-економічний захист громадян України.

Таким чином, для забезпечення боргової безпеки в Україні необхідним є подолання критичного рівня заборгованості країни. Зовнішні запозичення мають ефективно використовуватися: залучатися на фінансування об'єктів промислового та сільськогосподарського будівництва. Це дасть можливість спрямувати зовнішні запозичення на захист національних інтересів України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Соловійов В. І. Фінансова безпека як основоположний фактор незалежності держави [Текст] / В. І. Соловійов // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу – 2012. – № 3(15). – С. 148.

2. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.me.gov.ua.

3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.

4. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua.

ЮРІЙ СУЛИМА

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІСКАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Розгляд основних проблем безпеки соціальних систем дає підстави зробити висновок про те, що їх теоретичний аналіз і розробка потребують постійного вдосконалення тарізного роду напрацювань, що мають вплив на забезпечення безпеки. Існує безліч проблем, які пов'язані, зокрема, із забезпеченням власне фіскальної безпеки держави. Незважаючи на те, що однією з найвагоміших функцій держави є забезпечення фіскальної безпеки, поняття “фіскальна безпека держави” є досить новою економіко-правовою та інформаційною категорією для національних органів управління економікою, тому в сучасних умовах державотворення все ж таки виникає необхідність концептуально-теоретичної розробки поняття “фіскальна безпека держави” як складової економічної й, відповідно, національної безпеки держави, а також обґрунтування механізму забезпечення фіскальної безпеки держави.

Під фіскальною безпекою держави розуміємо стан захищеності економічних інтересів держави у фіскальній сфері, який дає можливість у різних зовнішніх і внутрішніх умовах, незалежно від будь-яких загроз, забезпечити подолання спаду виробництва та стабілізацію економіки, досягнення різкого структурного зрушення економічних пропорцій на користь

виробників, що працюють на задоволення потреб населення, стимулювання розвитку пріоритетних сфер діяльності та структурних перетворень, стримування інфляційних процесів, в достатній кількості надходження до бюджету для здійснення фінансування державних програм, створення сприятливих умов для стимулювання ділової інвестиційної активності, стабільність в оподаткуванні тощо.

Фіскальна безпека держави визначається ефективністю фіскальної політики, яка покликана здійснювати регулювання державних видатків і податкових надходжень для забезпечення повної зайнятості, стабільності цін та економічного зростання, а також характеризується здатністю держави впливати на економічну кон'юнктуру шляхом зміни системи оподаткування і державних витрат.

Особливості перехідного періоду умов трансформаційних перетворень породжують велику кількість чинників, що формують рівень фіскальної безпеки держави і безпосередньо впливають на значення індикаторів. Саме тому, з нашої точки зору, проблема забезпечення фіскальної безпеки держави для свого вирішення потребує аналізу чинників, що мають вплив на забезпечення фіскальної безпеки держави основні групи чинників, що впливають на фіскальну безпеку держави. Зокрема, такі чинники поділено на дві групи: організаційно-правові та фінансово-економічні. Також нами охарактеризовано індикатори по даних чинниках. До організаційно-правових чинників віднесено: забезпечення правової бази, рівень професіоналізму стосовно розроблення бюджету, ступінь деталізації та прозорості бюджету під час формування, своєчасність надходження податків, зборів, обов'язкових платежів до бюджетів відповідного рівня, ступінь досконалості системи податкового обліку, ступінь досконалості системи бухгалтерського обліку виконання бюджету, ступінь досконалості системи бухгалтерського обліку виконання кошторисів бюджетних установ, своєчасність прийняття рішень стосовно бюджетно-податкового регулювання, надання пріоритетності певній бюджетній класифікації, ступінь досконалості системи податкового механізму детінізації економіки, ступінь узгодження фінансово-економічних інтересів різних верств населення.

Комплекс проблем фіскальної сфери є доволі масштабним, тому першочергово постає питання виокремлення тих диспропорцій, що перешкоджають реалізації національних інтересів України у сфері фіскальної безпеки держави. Основними негативними аспектами фіскальної сфери, що чинять деструктивний вплив на забезпечення прийняттого рівня фіскальної безпеки є: проблеми інтерференцій бюджетних циклів бюджетного процесу; консолідація бюджету; податкова дискримінація; надмірне податкове навантаження; надмірні державні запозичення; ухилення від сплати податків.

Формування сприятливого фіскального простору передбачає реалізацію наступних заходів: досягнення стійкості фіскальної політики; дотримання науково-обґрунтованого та легітимного підходу до формування та виконання бюджетів; забезпечення стабільності в оподаткуванні, розширення бази та зменшення кількості податкових пільг; зміцнення дохідної бази бюджетів; оптимізацію видатків; зменшення боргового навантаження на бюджет; оптимізацію податкового навантаження; демократизацію податкової служби, що передбачає встановлення рівноправних відносин між платниками і податковими органами; покращення позиції у глобальному рейтингу «простоти ведення бізнесу» за показниками «Сплата податків»; удосконалення системи регулювання міжбюджетних відносин та забезпечення фіскального федералізму.

Гарантування фіскальної безпеки держави повинно бути реалізоване завдяки проведенню зваженої політики держави, що може бути досягнуто шляхом забезпечення формування сприятливого фіскального простору та ефективного стратегічного управління фіскальною безпекою держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Єрмошенко М. М. *Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення* / М. М. Єрмошенко. – К. : Київ.нац. торг.екон. ун-т, 2012. – 309 с

2. Мельник В. М. Фіскальна політика держави в умовах фінансової кризи / В. Мельник // Фінанси України. – 2013. – № 11. – С. 11–17.

3. Сухоруков А. І. Фінансова безпека держави : навчальний посібник / А. І. Сухоруков, О. Д. Ладюк. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 192 с

ТУРЧИН ІВАН
Науковий керівник
к.е.н., доц. Гродський С. В.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Зовнішньоекономічні зв'язки (ЗЕЗ) являють собою сукупність напрямів, форм, методів торгово-економічного, науково-технічного співробітництва, а також валютно-фінансових і кредитних відносин між країнами з метою раціонального використання переваг міжнародного поділу праці, можливостей міжнародних економічних відносин для підвищення економічної ефективності господарської, підприємницької діяльності. Ефективне функціонування економіки жодної країни не може відбуватися без розвинутої системи зовнішньоекономічних зв'язків. Тому актуальним є дослідження сучасного стану зовнішньоекономічних зв'язків Тернопільської області та визначення перспективних напрямів їх розвитку.

Проблеми управління, регулювання зовнішньоекономічних зв'язків України та регіону досліджувалися багатьма вченими, такими як: А. А. Мазаракі, І. Т. Кіщак, Л. В. Назарова, В. М. Дьоміна [1], та ін. Проте, теоретична і практична необхідність вирішення проблеми розвитку сучасних зовнішньоекономічних зв'язків регіону обумовлює доцільність проведення окремого дослідження.

Метою дослідження є проведення аналізу сучасного стану зовнішньоекономічних зв'язків регіону, визначення основних проблем та перспектив їх розвитку.

Зовнішньоторговельний оборот області товарами та послугами за 2014 рік склав 726,8 млн. дол. США, що на 7,7% менше, ніж у 2013 році. При цьому, обсяги експорту становили 414,9 млн дол. США (на 1,9% менше, ніж за 2013 рік), імпорту – 311,9 млн. дол. США (на 14,4% менше, ніж за 2013 рік). Сальдо зовнішньої торгівлі позитивне для області – +103,0 млн. дол. США. [2]

Таблиця 1

Зовнішня торгівля області товарами та послугами за 2013–2014 роки
(тис. дол. США)

		Всього:	У т. ч. товари	У т. ч. послуги
ЗТО	2013 рік	787318,1	714784,2	72533,9
	2014 рік	726751,3	662464,1	64287,2
	Темпи росту, %	92,3	92,7	88,6
ЕКСПОРТ	2013 рік	423116,6	365085,6	58031,0
	2014 рік	414887,6	358973,9	55913,7
	Темпи росту, %	98,1	98,3	95,9
ІМПОРТ	2013 рік	364201,5	349698,6	14502,9
	2014 рік	311863,7	303490,2	8373,5
	Темпи росту, %	85,6	86,8	66,3
САЛЬДО	2013 рік	57915,1	15387,0	43528,1
	2014 рік	103023,9	55483,7	47540,2